

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 1

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Правові аспекти електронної комерції»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Харків – 2022

Силабус навчальної дисципліни «Legal aspects of the e-commerce / Правові аспекти електронної комерції» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 16 с.

Розробник:

Філатова-Білоус Наталія Юліївна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 1
(протокол № 1 від 01 вересня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Борисова Валентина Іванівна,
кандидатка юридичних наук, професорка

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Legal aspects of the e-commerce / Правові аспекти електронної комерції
Вид навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Філатова-Білоус Наталія Юліївна, асистентка кафедри цивільного права, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	057-704-92-98
E-mail	n.yu.filatova@nlu.edu.ua
Консультації	Викладач перебуває на кафедрі відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій вул. Пушкінська, 77, ауд. 31.
Онлайн консультації	Microsoft Teams, акаунт n.yu.filatova@nlu.edu.ua

Анотація навчальної дисципліни

Предмет навчальної дисципліни – це правове регулювання відносин, що виникають між суб'єктами електронної комерції, на міжнародному рівні, на рівні вторинного законодавства Європейського Союзу та на рівні національного законодавства.

Розглядаються відносини у сфері електронної комерції. Визначається структура цих відносин, а також особливості їх виникнення і припинення. Аналізуються особливості укладення договорів у сфері електронної комерції. Визначається місце електронної форми представлення інформації серед форм правочинів. З'ясовується специфіка відносин між суб'єктами електронної комерції в окремих сферах: у сфері надання цифрового контенту і цифрових послуг, захисту персональних даних, використання технологій блокчейну тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових і практичних знань у сфері правового регулювання відносин, що виникають між суб'єктами електронної комерції в процесі укладення і виконання ними договорів.

Завдання:

- формування необхідних сучасному юристу комплексу юридичних компетенцій;
- розвиток навичок і вмінь здійснювати аналіз міжнародних договорів, які регулюють відносини між суб'єктами електронної комерції, і тлумачення їх норми;
- засвоєння основ компаративного аналізу вітчизняного і зарубіжного законодавства, яким регулюються відносини, що виникають між суб'єктами електронної комерції;
- опанування вмінням застосовувати положення вітчизняного законодавства і законодавства зарубіжних країн при вирішенні практичних завдань;
- аналіз і дослідження прикладних проблем, що виникають у сфері електронної комерції.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Правове регулювання внутрішнього ринку ЄС», «Право Європейського Союзу та його система», «Податкове право».

Кореквізити: «Міжнародне контрактне право», «Європейське приватне міжнародне право».

Постреквізити: «Міжнародне право інтелектуальної власності», «Корпоративне право та управління ЄС».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН-1. Визначати поняття «електронна комерція», «послуги інформаційного суспільства» та «електронні довірчі послуги».

РН 2. Відмежовувати учасників електронної комерції і постачальників послуг проміжного характеру.

РН-3. Застосовувати положення міжнародних, європейських та національних правових актів для вирішення спорів, які виникають між суб'єктами електронної комерції.

РН-4. Застосовувати положення міжнародних, європейських та національних правових актів для вирішення спорів, які виникають між суб'єктами електронної комерції.

РН-5. Класифікувати договори у сфері електронної комерції.

РН-6. Описати підходи до визначення місця електронної форми представлення інформації серед форм правочинів.

РН-7. Описати підходи до визначення правового статусу електронного підпису в країнах англо-американської та романо-германської правової сім'ї.

РН-8. Застосовувати знання з договірного права для вирішення спорів, що виникають між суб'єктами електронної комерції.

РН-9. Формулювати свою правову позицію при вирішенні практичних завдань, що стосуються договорів у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, які укладаються між суб'єктами електронної комерції.

РН-10. Дискутувати зі складних правових проблем, що стосуються захисту прав на об'єкти торговельні марки й доменні імена, належні суб'єктам електронної комерції, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН-11. Визначати поняття «персональні дані», «великі дані», «база даних» і вміти їх розмежовувати.

РН-12. Пояснювати особливості функціонування технології блокчейн як середовища для укладення договорів і здійснення транзакцій.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	

1	Електронна комерція як особлива сфера обміну товарами (роботами послугами). Джерела регулювання електронної комерції.	Електронна комерція як особлива сфера обміну товарами (роботами послугами). Джерела регулювання електронної комерції.	14
2	Правовий статус суб'єктів електронної комерції.	Правовий статус суб'єктів електронної комерції.	10
3	Поняття і види договорів у сфері електронної комерції. Особливості укладення договорів у сфері електронної комерції.	Поняття і види договорів у сфері електронної комерції. Особливості укладення договорів у сфері електронної комерції.	10
4	Електронна форма представлення інформації.	Електронна форма представлення інформації.	14
5	Договори у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, що укладаються в практиці діяльності суб'єктів електронної комерції.	Договори у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, що укладаються в практиці діяльності суб'єктів електронної комерції.	8
6	Охорона прав на торгівельну марку суб'єктів електронної комерції. Доменне ім'я	Охорона прав на торгівельну марку суб'єктів електронної комерції. Доменне ім'я	8
7	Захист персональних даних суб'єктів електронної комерції.	Захист персональних даних суб'єктів електронної комерції.	10
8	Блокчейн технології як середовище здійснення транзакцій	Блокчейн технології як середовище здійснення транзакцій	6

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Електронна комерція як особлива сфера обміну товарами (роботами послугами). Джерела регулювання електронної комерції	Електронна комерція як особлива сфера обміну товарами (роботами послугами). Джерела регулювання електронної комерції	110
2	Електронна форма представлення інформації	Електронна форма представлення інформації	
3	Договори у сфері розпорядження майновими правами	-	

	інтелектуальної власності, що укладаються в практиці діяльності суб'єктів електронної комерції.		
--	---	--	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, узагальнення практики тощо;
- робота над кейсами з питань права зовнішніх зносин (функції органів зовнішніх зносин, привілеї та імунітети органів зовнішніх зносин та їх персоналу тощо);
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка презентацій;
- анотація наукових статей;
- підготовка до практичних занять і тестування;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Legal aspects of the e-commerce / Правові аспекти електронної комерції» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право».

*Навчально-методичне та інформаційне забезпечення
навчальної дисципліни
Нормативно-правові акти*

1. Конвенция Организации Объединенных Наций об использовании электронных сообщений в международных договорах (Нью-Йорк, 2005). URL: http://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/electcom/06-57454_Ebook.pdf
2. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
4. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
6. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
8. Типовой закон ЮНСИТРАЛ об электронной торговле (1996). URL: https://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/electcom/05-89452_Ebook.pdf
9. Типовой закон ЮНСИТРАЛ об электронных подписях (2001). URL: <https://www.uncitral.org/pdf/russian/texts/electcom/ml-elecsig-r.pdf>
10. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

11. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
12. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
13. Про захист персональних даних : Закон України від 01. 06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
14. Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU. OJ L 156. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0843>
15. Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce'). *Official Journal of the European Union*. L 178, 17.7.2000, p. 1–16. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32000L0031>
16. Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance. *Official Journal of the European Union*. L 304/64, 22.11.2011, 64–88. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0083>
17. Judgement of 12 July 2011, *L'Oréal SA and Others v eBay International AG and Others*, C-324/09, ECLI:EU:C:2011:474. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62009CJ0324>
18. Judgement of 16 February 2012, *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v Netlog NV*, C-360/10,

ECLI:EU:C:2012:85. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0360>

19. Judgement of 19 December 2019, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62018CJ0390>

20. Judgement of 20 December 2017, *Uber Systems Spain SL*, C-434/15, EU:C:2017:981. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62015CJ0434>

21. Judgement of 23 March 2010, *Google France SARL and Google Inc. v Louis Vuitton Malletier SA*, Case C-236/08, ECLI:EU:C:2010:159. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0236>

22. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2065&qid=1666857835014>

23. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937 COM/2020/593 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593>

24. Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2014.257.01.0073.01.ENG>

25. Regulation 2019/1150 on promoting fairness and transparency for business users of online intermediation services. *Official Journal of the European Union*. L 186, 11.07.2019, pp. 57–80. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019R1150>

26. Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) 2016/679 of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the

processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). [2016] OJ L 119. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

Література

Основна література

1. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар. Т. 2: Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Особисті немайнові права фізичної особи. / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: «ЕКУС», 2021. 784 с.

2. Філатова-Білоус Н.Ю. Захист прав на віртуальні активи. Право власності: способи захисту крізь призму судової практики : монографія / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2023. 616 с. С.338-365.

3. Філатова-Білоус Н.Ю. Цифровий контент: поняття, особливості і перспективи правового регулювання. *Нетипові об'єкти: зб. ст.* / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2022 266 с. С.164-188

4. Beale H. (ed.). Cases, materials and text on contract law (Hart, 2019).

5. Christian von Bar (ed). Principles, definitions and model rules of European private law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Sellier European Law Publ. 2009.

6. Mik E. Smart Contracts: Terminology, Technical Limitations and Real World Complexity (2017) 1. URL: <https://ssrn.com/abstract=3038406> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3038406>

7. Sasso L. Certain comparative notes on electronic contract formation *Право. Журнал Высшей школы экономики*. 2016. Vol. 17. No. 1. С. 204–219.

8. Summary of the Discussion and Conclusions JOINT UNCITRAL/UNIDROIT WORKSHOP Rome, Seat UNIDROIT 6 and 7 May 2019. URL: <https://www.unidroit.org/english/news/2019/190506-unidroit-uncitral-workshop/conclusions-e.pdf>

9. Gillies Lorna E. Electronic commerce and international private law: A study of electronic consumer contracts. Abingdon, Oxford, 2016. 286 p.

Додаткова література

1. Патачиц Н.О., Філатова-Білоус, Н.Ю. (2021). Перспективи визначення правового режиму криптовалюти у вітчизняному цивільному законодавстві з урахуванням досвіду зарубіжних країн. *Форум права*. 67(2). 62–77.
2. Спасибо-Фатєєва І.В., Філатова-Білоус Н.Ю. Критичний аналіз права на забуття з погляду економічного аналізу права. *Право на забуття: зб. ст. / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої*. Харків: ЕКУС, 2021. – С. 132-146.
3. Філатова Н. Ю., Логойко О. О. Порівняльний аналіз особливостей укладення електронних договорів в Україні і Німеччині: правові аспекти. *Правова держава*. 2020. Вип. 38. С. 92–100.
4. Філатова Н.Ю. Правочини з використанням електронної форми представлення інформації. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 40–55.
5. Філатова Н.Ю. Регулювання особливостей укладення електронних договорів: порівняльно-правовий аналіз. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 139. С. 63–77.
6. Dudenko T., Filatova N., Khodyko I. UNCITRAL approaches to regulate electronic contracting. Are they still applicable? Based on Ukrainian and other CIS countries' experience. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. Vol. 10. Iss. 8. P. 2317–2326.
7. Filatova N. Smart contracts from the contract law perspective: Outlining new regulative strategies. *International Journal of Law and Information Technology*. 2020. Vol. 28, Iss. 3. P. 217–242.
8. Filatova-Bilous N. Once again platform liability: on the edge of the 'Uber' and 'Airbnb' cases. *Internet Policy Review*. 10(2). URL: <https://doi.org/10.14763/2021.2.1559>
9. Greenwood Daniel F.; Campbell, Ray A. Electronic Commerce Legislation: From Written on Paper and Signed in Ink to Electronic Records and Online Authentication. *Business Lawyer (ABA)* 53.1 (1997): 307–340.

10. Kuner, Christopher; Meidbrodt, Anja. Written Signature Requirements and Electronic Authentication: A Comparative Perspective. *EDI Law Review*. 6. Issues 2 and 3 (1999): 143–154.

11. Mootz, Francis Joseph, After the Battle of the Forms: Commercial Contracting in the Electronic Age. *I/S: A Journal of Law and Policy for the Information Society*, Vol. 4, p. 271, 2008; UNLV William S. Boyd School of Law Legal Studies Research Paper No. 08-33. URL: <http://ssrn.com/abstract=981288>

12. Raymond T. Nimmer, The Legal Landscape of E-commerce: Redefining Contract Law in an Information Era (April 2007). *Journal of Contract Law*. 2007. Vol. 23. URL: <http://www.ipinfoblog.com/jocl314.pdf>

13. Sørensen M. J. Intermediary Platforms – The Contractual Legal Framework. *Nordic Journal of Commercial Law*. 2018(1), 62–90. URL: <https://doi.org/10.5278/ojs.njcl.v0i1.2485>

14. Usha R. Rodrigues. ‘Law and the Blockchain’ (2019) 104 *Iowa L. Rev.* 679.

Інтернет-ресурси

1. Сайт наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – <http://library.nlu.edu.ua/>

2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>

3. Сайт ЮНСІТРАЛ – <https://uncitral.un.org/ru>

4. Сайт Постійного представництва України при ООН – <https://ukraineun.org/>

5. Офіційна сторінка Європейського Союзу – <http://europa.eu>

6. Єдиний державний реєстр судових рішень – <http://reyestr.court.gov.ua>

7. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України – <https://ccu.gov.ua/>

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 1. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/224-tsyvilne-pravo-ukrainy-2-chastyna.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава [\(https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf\)](https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Legal aspects of the e-commerce / Правові аспекти електронної комерції» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких

засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє		

	мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34